

Τυπική και άτυπη χρήση της μετοχής σε επιλεγμένα μεταφράσματα από όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μιχάλης Καλλέργης, Μαριζέτα Γεωργουλέα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εξετάζεται η χρήση της μετοχής σε επιλεγμένα ελληνικά μεταφράσματα από τα όργανα της ΕΕ από άποψη: 1) γραμματική/μορφολογική (φωνή και χρόνος), 2) χρήσης ως τυπικής ή άτυπης (με την έννοια της μετοχής της αναγνωρισμένης ή μη από τη σχολική γραμματική), 3) συντακτική (ως ουσιαστικού / επιθετικού προσδιορισμού / κατηγορουμένου / επιρρηματικού προσδιορισμού) και 4) ορολογική ή λειτουργική (ανάλογα με το αν πληροί ορολογικές ή απλώς λειτουργικές ανάγκες). Τα ποσοτικά ευρήματα ακολουθούν ποσοτικά και ποιοτικά συμπεράσματα σχετικά με τη χρήση της μετοχής στις ελληνικές μεταφράσεις των εγγράφων της ΕΕ.

Formal and informal use of participle in selected translated texts from the EU institutions

Michael Kallergis, Marisetta Georgoulea

ABSTRACT

The use of participle in selected EU texts translated into Greek is examined from the following points of view: 1) grammatical/morphological (voice and tense); 2) formal or informal use (in the sense of participles being recognised or not by the grammar manual used in Greek high schools); 3) syntactic (use of participles as nouns/adjectives/predicatives/adverbials); and 4) terminological or functional use (according to whether the participle fulfils terminological or merely functional needs). Quantitative findings are followed by quantitative and qualitative conclusions regarding the use of participles in Greek translations of EU documents.

0 Εισαγωγή και σκοπός

Στο 5^ο Συνέδριο της ΕΛΕΤΟ, στην Κύπρο, σταθήκαμε στην ομιλία των Κ. Βαλεοντή και Σ. Φραγκόπουλου (ΚΒ-ΣΦ) με τίτλο «Η χρήση της μετοχής των ρημάτων της ΝΕ στην οροδοσία/ονοματοδοσία των ειδικών θεματικών πεδίων». Στην ανακοίνωσή τους εκείνη, οι ομιλητές είχαν επισημάνει το πρόβλημα ότι, παρά τη σπουδαιότητα της μετοχής στην οροδοσία των ειδικών θεματικών πεδίων, ορισμένοι τύποι μετοχών αναφέρονται ακροθιγώς και πλημμελώς ή θεωρούνται ανύπαρκτες από τη σχολική γραμματική Τριανταφυλλίδη και από άλλες γραμματικές, με αποτέλεσμα ανασφάλεια ή/και λάθη στη χρήση τους από τους

φοιτητές, τους νεαρούς επιστήμονες και άλλους, που είναι εντούτοις υποχρεωμένοι να τους χρησιμοποιήσουν για τις ανάγκες των θεματικών τους πεδίων.

Όπως επισημαίνει για το ίδιο θέμα και ο συνάδελφός μας Τ. Αγγελίδης στο άρθρο του «Περί μετοχών και άλλων συναφών τινων» [1], παρότι οι «μετοχές της καθαρεύουσας», όπως τις αποκαλεί, «στην ισχύουσα γραμματική δεν προβλέπονται καθόλου, δεν υφίστανται. ... στην πράξη τις βλέπουμε παντού. Ζουν ανάμεσά μας. ... ». Και συμπληρώνει πως ζούμε κάτι παράδοξο: «την ύπαρξη στην πράξη μορφών γλώσσας χωρίς καμία θεωρητική κάλυψη από την επίσημη γραμματική (ή από κάποιο άλλο επίσημο έγγραφο ή μέσο». Συνεχίζοντας την ανάλυσή του εύστοχα και γλαφυρά, τελικά κάπου ζητεί «να μπει λίγη τάξη».

Ακριβώς οι επισημάνσεις αυτές μας ώθησαν να αποπειραθούμε να εξετάσουμε τι συμβαίνει με τη χρήση μετοχών στα μεταφρασμένα «Κείμενα των θεσμικών Οργάνων της ΕΕ» (ΚΟΕΕ). Προς τούτο στηριχθήκαμε στη σημαντική και επαρκέστατη υποδομή που ανέπτυξαν οι ΚΒ-ΣΦ στην προαναφερθείσα ανακοίνωσή τους και αλλού, έχοντας επίγνωση ότι η «μεταφραστική παραγωγή» στα όργανα της ΕΕ παρουσιάζει σημαντικές ιδιαιτερότητες και ότι, λόγω του ρόλου και του όγκου της, ασκεί στη γλώσσα μας επιρροή που δεν είναι καθόλου αμελητέα.

1 Μεθοδολογική προσέγγιση

Για να ποσοτικοποιήσουμε τη χρήση των μετοχών στα ΚΟΕΕ, τα βήματα που ακολουθήθηκαν ήσαν: α) Κατηγοριοποίηση των μετοχών και αντιστοίχιση συμβολισμών για κάθε κατηγορία (κεφάλαιο 2 στη συνέχεια)· β) Επιλογή των κειμένων-δειγμάτων προς εξέταση (κεφάλαιο 3)· γ) Εντοπισμός, χαρακτηρισμός και καταμέτρηση των μετοχών που απαντούν στα κείμενα που επιλέχθηκαν. Η εργασία αυτή καταλήγει σε πινακοποίηση των αποτελεσμάτων χωριστά για κάθε κείμενο και συγκεντρωτικά (κεφάλαιο 4)· δ) Συναγωγή ενδείξεων και πορισμάτων με βάση τους πίνακες (κεφάλαιο 5)· ε) Εξαγωγή συμπερασμάτων και σύγκριση με τα συμπεράσματα των ΚΒ-ΣΦ (κεφάλαιο 6). Θα είχε ενδιαφέρον, και ήταν αρχικά στις προθέσεις μας, να εξεταστεί, για κάθε μετοχή, αν ο αντίστοιχος όρος του πρωτοτύπου είναι επίσης μετοχή. Αυτό όμως θα μπορούσε μόνο του να αποτελέσει το αντικείμενο άλλης εργασίας, και εδώ περιοριστήκαμε να εξετάσουμε τη χρήση της μετοχής στο ελληνικό μετάφρασμα, χωρίς αναφορά στο πρωτότυπο.

2 Κατηγοριοποίηση των μετοχών και συμβολισμοί

Η κατηγοριοποίηση και των μετοχών με σκοπό το χαρακτηρισμό τους έγινε κατά τέσσερις οριζόντιες διακρίσεις: 1) γραμματική κατηγοριοποίηση· 2) διάκριση μετοχών σε τυπικές και

άτυπες· 3) συντακτική κατηγοριοποίηση· 4) διάκριση της χρήσης τους στα κείμενα σε λειτουργική και ορολογική.

2.1 Γραμματική κατηγοριοποίηση

Πρόκειται για κατάταξη των μετοχών με βάση τη φωνή και το χρόνο όπου απαντούν στο κείμενο. Στην παρούσα εργασία ακολουθείται η γραμματική κατηγοριοποίηση των ΚΒ-ΣΦ, την οποία συνοψίζουμε στον πίνακα 1. Επίσης υιοθετήθηκαν, και θα χρησιμοποιούνται στη συνέχεια, οι σχετικοί συμβολισμοί που χρησιμοποίησαν οι ΚΒ-ΣΦ. Σημειώνεται ότι, για λόγους οικονομίας χώρου, ο πίνακας καλύπτει και τη δεύτερη διάκριση, γι' αυτό και παρατίθεται μετά τη σχετική παράγραφο (2.2), όπου προστίθενται συμπληρωματικά σχόλια για κάθε τύπο μετοχής.

2.2 Τυπικές και άτυπες μετοχές

Η διάκριση της χρήσης μετοχών σε *τυπική* ή *άτυπη* (στη συνέχεια θα μιλάμε για *τυπικές* και *άτυπες* μετοχές ή για *τυπική* και *άτυπη* χρήση), βασίζεται στη γραμματική κατηγοριοποίηση και είναι σημαντική για την παρούσα εργασία.

Ως *τυπική* μετοχή ορίσαμε εκείνη που αναγνωρίζεται από τη «σχολική» γραμματική του Τριανταφυλλίδη και γενικά από όλες τις γραμματικές της νεοελληνικής (ΝΕ) γλώσσας. Πρόκειται βασικά για δύο τύπους μετοχών:

- την **ενεστωπική** ή **ενεργητική μετοχή** (ή **γερούνδιο**, όπως χαρακτηριστικά ονομάζεται στις γραμματικές που απευθύνονται πρωτίστως σε αλλοδαπούς [2]), η οποία λήγει σε *-οντας* ή *-ώντας*, είναι άκλιτη και έχει κατά κανόνα επιρρηματική χρήση, και
- τη **μετοχή του μεσοπαθητικού παρακειμένου** ή **παθητική (ή τετελεσμένη [3]) μετοχή** σε τονούμενο *-μένος, -μένη, -μένο*, η οποία κλίνεται σε όλα τα γένη και τους αριθμούς και έχει επιθετική χρήση.

Ως *άτυπη* ορίσαμε τη μετοχή που δεν αναγνωρίζεται καθόλου ή αναγνωρίζεται μόνο ακροθιγώς και πλημμελώς από τη σχολική γραμματική, και συγκεκριμένα:

- τη **μετοχή του ενεργητικού ενεστώτα** λόγιας προέλευσης, για την οποία διακρίναμε μεταξύ των μετοχών των βαρύτονων ρημάτων (των ρημάτων α' συζυγίας) σε (άτονο) *-ων, -ουσα, -ον* και των μετοχών των συνηρημένων ρημάτων (των ρημάτων β' συζυγίας) σε (τονούμενο) *-ών, -ούσα* ή *-ώσα, -όν, -ών* ή *-ούν*.
- τη **μετοχή του μεσοπαθητικού ενεστώτα** σε (άτονο) *-μενος, -μενη, -μενο* (*-όμενος, -ώμενος, -ούμενος, -άμενος, -έμενος, -είμενος*), που είναι εκείνη που καλύπτεται εκτενέστερα από τις γραμματικές της ΝΕ, για την οποία ωστόσο ο Τριανταφυλλίδης, όταν συνέταξε τη Γραμματική του πριν από 70 χρόνια, έλεγε ότι «*σχηματίζεται, σπάνια, σε μερικά ρήματα*» και ότι «*συχνά έχει καταντήσει [sic!] ουσιαστικό*» [4].
- τη **μετοχή του ενεργητικού αορίστου**, επίσης λόγιας προέλευσης, σε *-ας, -ασα, -αν* και του ενεργητικού αορίστου β' σε *-ών, -ούσα, -όν* και

- τέλος, τη **μετοχή του μεσοπαθητικού αορίστου** σε *-είς, -είσα, -έν*.

Η διάκριση αυτή εμφανίζεται στον πίνακα 1 σε συνδυασμό με τη γραμματική κατηγοριοποίηση.

Πίνακας 1: Τυπολογία των μετοχών από γραμματική (μορφολογική) άποψη και διάκριση τυπικής/άτυπης χρήσης (τυπικές και άτυπες μετοχές)

Χρήση	Χρόνος	Καταλήξεις	Συμβολισμός
ΤΥΠΙΚΗ	Ενεστώτας ενεργητικής φωνής	-οντας -ώντας	ΕΕνεστ1
	Παρακείμενος μεσοπαθητικής φωνής	-μένος, -μένη, -μένο	ΠΠαρ
ΑΤΥΠΗ	Ενεστώτας ενεργητικής φωνής	-ων, -ουσα, -ον -ών, -ούσα, -όν/ών/ούν	ΕΕνεστ2 ΕΕνεστ3
	Ενεστώτας μεσοπαθητικής φωνής	-όμενος, -όμενη/ομένη, -όμενο -ούμενος, -ούμενη/ουμένη, -ούμενο -ώμενος, -ώμενη/ωμένη, -ώμενο -είμενος, -είμενη/ειμένη, -είμενο -άμενος, -άμενη, -άμενο	ΠΕνεστ
	Αόριστος ενεργητικής φωνής	-ας, -ασα, -αν -ών, -ούσα, -όν	ΕΑορΑ ΕΑορΒ
	Αόριστος μεσοπαθητικής φωνής	-είς, -είσα, -έν	ΠΑορ

2.3 Συντακτική κατηγοριοποίηση

Και στη συντακτική κατηγοριοποίηση των μετοχών, και στους σχετικούς συμβολισμούς, τους οποίους στη συνέχεια παραθέτουμε δίπλα στο όνομα της μετοχής σε παρένθεση, ακολουθήσαμε τους ΚΒ-ΣΦ, αλλά μόνο για τα δύο πρώτα επίπεδα. Θεωρήσαμε πως τα υπόλοιπα δεν ενδιαφέρουν για το βαθμό ανάλυσης που επιλέχθηκε γι' αυτή την εργασία. Με κριτήριο λοιπόν τη συντακτική λειτουργία της μετοχής στην πρόταση έχουμε:

- Μετοχή επιθετικής χρήσης (συμβολισμός: **ΕΘΜ**). Η μετοχή αυτή μπορεί να λειτουργεί: ως επιθετικός προσδιορισμός, οπότε λέγεται επιθετική μετοχή (συμβολισμός: **ΕΘΜ ΕΠΙΘ**); ως ουσιαστικό (συμβολισμός: **ΕΘΜ ΟΥΣ**); και ως κατηγορούμενο ή ως κατηγορηματικός προσδιορισμός (συμβολισμός: **ΕΘΜ ΚΑΤΗΓ**).
- Μετοχή επιρρηματικής χρήσης, οπότε λέγεται και επιρρηματική μετοχή (συμβολισμός: **ΕρΜ**). Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας αρκεί ο γενικός επιρρηματικός ρόλος της μετοχής αυτής και δεν ενδιαφέρουν οι υποκατηγορίες της (χρονική, τροπική, υποθετική κλπ), που παρουσιάζονται αναλυτικά στην εργασία των ΚΒ-ΣΦ.

2.4 Λειτουργική και ορολογική χρήση των μετοχών

Στο κείμενο η χρήση της μετοχής μπορεί να είναι *λειτουργική* ή *ορολογική*. Για τη διάκριση αυτή γίνεται λόγος στη εργασία των ΚΒ-ΣΦ αλλά, λόγω του προσανατολισμού της εργασίας

εκείνης προς την ορολογία, δεν γίνεται εκτενέστερη ανάλυσή της εκεί. Η χρήση είναι **λειτουργική** όταν η μετοχή χρησιμοποιείται κατ' επιλογή του συντάκτη (εν προκειμένω του μεταφραστή), για λόγους γλωσσικής οικονομίας ή για λόγους ύφους γενικότερα. Η χρήση είναι **ορολογική** όταν η μετοχή αποτελεί όρο ή συνθετικό όρου, οπότε η χρήση της στο συγκεκριμένο συγκείμενο / θεματικό πεδίο είναι επιβεβλημένη. Έτσι, η λειτουργική χρήση της μετοχής είναι προαιρετική, ενώ η ορολογική υποχρεωτική. Η ορολογική χρήση της μετοχής (ως όρου ή οροσυνθετικού) εκτιμήθηκε με βάση τα εξής εμπειρικά κριτήρια: 1) αν αντιστοιχεί σε έννοια του θεματικού πεδίου του κειμένου, η οποία, σε αυτό το θεματικό πεδίο, πρέπει να μεταφράζεται πάντα με τον ίδιο τρόπο και 2) αν θα συμπεριλαμβάναμε τη μετοχή σε ένα υποθετικό γλωσσάριο του κειμένου.

3 Επιλογή κειμένων-δειγμάτων

Το υλικό για την εκτέλεση της εργασίας είναι επιλεγμένα κείμενα-δείγματα, που αποτελούν μεταφράσεις προς τα ελληνικά από υπηρεσίες των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Επειδή το πλήθος των κειμένων από τα οποία θα μπορούσε να γίνει η επιλογή δεν είναι διαχειρίσιμο για δειγματοληψία, θεωρήθηκε πως για τους σκοπούς της εργασίας αυτής η καλύτερη προσέγγιση θα ήταν η επιλογή κειμένων σημαντικών, από διάφορα όργανα, με κάποια χρονική και θεματική διασπορά, των οποίων η ορολογία, η φρασεολογία αλλά και μέρη έχουν περιληφθεί σε πολλά άλλα κείμενα, και μάλιστα κατά τρόπο διοργανικό. Δηλαδή κριτήρια «αντιπροσωπευτικότητας» για την επιλογή των κειμένων-δειγμάτων ήσαν: 1) η προέλευση, δηλαδή το θεσμικό όργανο το οποίο εκπόνησε τη μετάφραση· 2) η χρονολογία εκπόνησης της μετάφρασης· 3) ο θεματικός τομέας που αποτελεί το αντικείμενο του κειμένου. Από τα κείμενα-δείγματα αφαιρέθηκαν, όπου υπήρχαν, οι πίνακες περιεχομένων (επειδή οι τίτλοι που τους αποτελούν επαναλαμβάνονται στους τίτλους και τους υπότιτλους του κυρίως κειμένου) καθώς και οι πίνακες αντιστοιχιών των άρθρων της υπόψη πράξης με άρθρα παλαιότερου νομοθετικού κειμένου (ως σώμα άγονο που αποτελεί μάλλον «θόρυβο» και αποβαίνει σε βάρος της αντικειμενικότητας των αποτελεσμάτων της καταμέτρησης).

Τα κείμενα που επιλέχθηκαν φαίνονται στον πίνακα 2, μαζί με τη συνοπτική ονομασία καθενός, για την περαιτέρω επεξεργασία τους στην εργασία μας. Στον πίνακα δίδονται επίσης, εκτός από το έτος έκδοσης, το πλήθος λέξεων και το πλήθος σελίδων κάθε κειμένου. Το πλήθος σελίδων προέκυψε με διαίρεση του πλήθους λέξεων διά του πλήθους λέξεων της τυπικής σελίδας, που θεωρήθηκε η σελίδα των 300 λέξεων. Λόγω περιορισμών διαθέσιμου χώρου περιοριστήκαμε στην εξέταση 12 κειμένων.

Πίνακας 2: Έγγραφα της ΕΕ που χρησιμοποιήθηκαν ως δείγματα για την καταμέτρηση και το χαρακτηρισμό των μετοχών

A/A	Τίτλος	Θεσμικό όργανο	Έτος	Λέξεις/σελίδες
1	Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2913/92 του Συμβουλίου της 12ης Οκτωβρίου 1992 περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (<i>Κοινοτικός Τελωνειακός Κώδικας</i>)	Συμβούλιο (αρχ. μετάφρ. από την Επιτροπή)	1992	32 174 107
2	Κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2002, για τη θέσπιση του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στο γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (<i>Δημοσιονομικός Κανονισμός</i>)	Συμβούλιο (αρχική μετάφραση από την Επιτροπή)	2002	24 924* 83
3	Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 2005, για τη χρηματοδότηση της κοινής γεωργικής πολιτικής (<i>Χρηματοδότηση γεωργικής πολιτικής</i>)	Συμβούλιο (αρχ. μετάφρ. από την Επιτροπή)	2005	13 467* 45
4	Απόφαση αριθ. 1982/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (2007-2013) (<i>7^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο ΕΑ&Ε</i>)	Συμβούλιο (αρχική μετάφραση από την Επιτροπή)	2006	27 773 93
5	ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ Ευρωπαϊκή στρατηγική για αειφόρο, ανταγωνιστική και ασφαλή ενέργεια, COM(2006) 105 τελικό (<i>Πράσινη Βίβλος για ασφαλή ενέργεια</i>)	Επιτροπή	2006	9 411* 31
6	Πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2009 (COM (2008) 712 τελικό) (<i>Πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής, 2009</i>)	Επιτροπή	2008	14 088 47
7	Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009 για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ) (<i>Ίδρυση Ευρωπόλ</i>)	Συμβούλιο	2009	21 450 72
8	Ψήφισμα αριθ. Α4-0320/96 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) (<i>Ψήφισμα Α4-0320/96, ΠΟΕ</i>)	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	1996	5 699 19
9	Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την αξιολόγηση του Γύρου της Ντόχα μετά την υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ στο Χονγκ Κονγκ (P6_TA(2006)0123) (<i>Ψήφισμα P6_TA(2006)0123, Γύρος Ντόχα</i>)	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	2006	5 353 18
10	Απόφαση του Δικαστηρίου (πρώτο τμήμα) της 23ης Απριλίου 2009 στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C 261/07 και C-299/07 (<i>Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις</i>)	Δικαστήριο	2009	6 290 21
11	Ένα πρόγραμμα για την Ευρώπη: Οι προτάσεις της κοινωνίας των πολιτών (CESE 593/2009) (<i>Πρόγραμμα για την Ευρώπη</i>)	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	2009	11 324* 38
12	Λευκή Βίβλος για την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση (CdR 89/2009 fin) (<i>Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση</i>)	Επιτροπή των Περιφερειών	2009	14 445* 48
	ΣΥΝΟΛΟ			186 398 622

* Κατά την καταμέτρηση δεν λήφθηκαν υπόψη οι (ενδεχόμενοι) πίνακες περιεχομένων ή/και αντιστοιχιών.

Παρατήρηση: Κατά τη διαδικασία λειτουργίας της ΕΕ, η δρομολόγηση θεμάτων για εξέταση στους διάφορους τομείς δραστηριοτήτων και για λήψη σχετικών αποφάσεων γίνεται κατά κανόνα από την Επιτροπή. Αυτή η δρομολόγηση συνίσταται πάντοτε στην έκδοση κάποιου κειμένου της Επιτροπής, το οποίο στη συνέχεια διαβιβάζεται στα υπόλοιπα όργανα (Συμβούλιο, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, Επιτροπή των Περιφερειών) και διακινείται μεταξύ τους. Στην πορεία αυτή συνήθως διατηρεί τα αρχικά του γλωσσικά χαρακτηριστικά, καθώς και το αρχικό του γλωσσικό ύφος. Στα υπόλοιπα όργανα, εκτός από την Επιτροπή, τα πρωτότυπα κείμενα που μεταφράζονται είναι λιγότερα και με μικρότερη θεματική ποικιλότητα. Για το λόγο αυτό, στον κατάλογο επιλογής των κειμένων-δειγμάτων επιλέγονται περισσότερα και ογκωδέστερα κείμενα της Επιτροπής.

4 Εντοπισμός, χαρακτηρισμός, καταμέτρηση των μετοχών και πινακοποίηση των αποτελεσμάτων

Ο εντοπισμός, με ταυτόχρονο χαρακτηρισμό, των μετοχών στα επιλεχθέντα κείμενα έγινε «ημιαυτόματα». Ακολούθησε η καταμέτρηση ανά είδος, με τρόπο αυτοματοποιημένο (με τη λειτουργία «Εύρεση και αντικατάσταση» (Find & Replace) του λογισμικού Word). Τα ποσοτικά αποτελέσματα φαίνονται κατά κείμενο και συγκεντρωτικά στους πίνακες που ακολουθούν. Κυρίως λόγω έλλειψης χώρου, αλλά και επειδή ο αναγνώστης μπορεί στους πίνακες να διαμορφώνει αμέσως κατ' εκτίμηση εικόνα των αναλογιών των μεγεθών τόσο μεταξύ τους όσο και σε σχέση με τα σύνολα, δεν υπολογίστηκαν ποσοστά.

1 Κοινοτικός Τελωνειακός Κώδικας Επιτροπή/Συμβούλιο, 1992, σελ. 107/17,2%*				ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ		ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
Συνολικό πλήθος μετοχών:		(618) 843		ΣΥΝΟΛΟ:	207	ΣΥΝΟΛΟ: (411) 636
Πλήθος μετοχών ανά σελίδα:		(5,78) 7,88		ΕΕνεοστ1	18	ΕΘΜ ΕΠΙΘ: 324
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ				ΕΕνεοστ2:	40	ΕΘΜ ΟΥΣ: 73) 398
	Λειτουργική	Ορολογική	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΕνεοστ3:	149	
Τυπική	139	46	185	ΕΑορΑ:	0	ΕΘΜ ΚΑΤΗΓ: 94
Άτυπη	291	(142) 367	(433) 658	ΕΑορΒ:	0	
ΠΑορ:	37			ΕΠαρ:	∅	ΕρΜ:
ΣΥΝΟΛΟ	430	(188) 413	(618) 843	ΠΠαρ:(176)	401	27

* Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει τη συμμετοχή του υπόψη κειμένου στο συνολικό δείγμα (622 σελίδες).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Λόγω του αντικειμένου που διαλαμβάνεται στο κείμενο αυτό, κατέχει δεσπόζουσα θέση η λέξη «καθεστώς», με 225 εμφανίσεις. Η λέξη αυτή θεωρήθηκε μετοχή ΠΠαρ (σύμφωνα με το λεξικό Μπαμπινιώτη), κατ' εξαίρεση άτυπη (διότι οι συνήθεις μετοχές ΠΠαρ σε –μένος είναι τυπικές), με ορολογική χρήση. Εκτός του ότι η ίδια η λέξη είναι όρος (ταυτόσημος με τον πλήρη όρο «τελωνειακό καθεστώς»), απαντά σε σύμπλοκους όρους όπως *καθεστώς τελωνειακής αποταμίευσης, κοινοτικό καθεστώς, μη κοινοτικό καθεστώς, καθεστώς εσωτερικής διαμετακόμισης* και άλλους. Στον πίνακα, στις οικείες θέσεις, δίδονται με μικρά γράμματα σε παρένθεση τα αριθμητικά δεδομένα που θα προκύψουν σε περίπτωση που η λέξη αυτή απομονωθεί ή δεν θεωρηθεί μετοχή.

Στην περίπτωση αυτή παρατηρείται προσέγγιση των αναλογιών μεταξύ των αριθμητικών στοιχείων του πίνακα προς τις αντίστοιχες αναλογίες των άλλων πινάκων.

2 Δημοσιονομικός Κανονισμός Επιτροπή/Συμβούλιο, 2002, σελ. 83/13,3%				ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ			ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ	
Συνολικό πλήθος μετοχών:		635		ΣΥΝΟΛΟ:	243	ΣΥΝΟΛΟ:	392	
Πλήθος μετοχών ανά σελίδα:		7,65		ΕΕνεστ1:	17	ΠΕνεστ:	219	
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ				ΕΕνεστ2:	146			
	Λειτουργική	Ορολογική	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΕνεστ3:	77			
Τυπική	104	33	137	ΕΑορΑ:	3	ΠΑορ:	46	
Άτυπη	417	81	498	ΕΑορΒ:	0	ΠΠΑρ:	127	
ΣΥΝΟΛΟ	521	114	635	ΕΠΑρ:	∅			
							ΕΘΜ ΕΠΙΘ:	342
							ΕΘΜ ΟΥ	177
							ΕΘΜ ΚΑ	82
							ΕρΜ:	34

3 Χρηματοδότηση γεωργικής πολιτικής Επιτροπή/Συμβούλιο, 2005, σελ. 45/7,2%				ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ			ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ	
Συνολικό πλήθος μετοχών:		315		ΣΥΝΟΛΟ:	81	ΣΥΝΟΛΟ:	234	
Πλήθος μετοχών ανά σελίδα:		7,00		ΕΕνεστ1:	10	ΠΕνεστ:	111	
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ				ΕΕνεστ2:	21			
	Λειτουργική	Ορολογική	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΕνεστ3:	49			
Τυπική	71	48	119	ΕΑορΑ:	1	ΠΑορ:	11	
Άτυπη	187	9	196	ΕΑορΒ:	0	ΠΠΑρ:	112	
ΣΥΝΟΛΟ	258	57	315	ΕΠΑρ:	∅			
							ΕΘΜ ΕΠΙΘ:	206
							ΕΘΜ ΟΥΣ:	45
							ΕΘΜ ΚΑΤΗΓ:	31
							ΕρΜ:	33

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Σε σχέση με τους άλλους πίνακες, εδώ παρατηρείται «αντιστροφή» της σχέσης άτυπων ορολογικών χρήσεων προς τυπικές ορολογικές χρήσεις. Η απόκλιση οφείλεται στη χρησιμοποίηση στο κείμενο (λόγος του θέματός του) με μεγάλη συχνότητα των (τυπικών) μετοχών *διαπιστευμένος* και *επιμερισμένος* στους όρους *διαπιστευμένος οργανισμός*, *διαπιστευμένος οργανισμός πληρωμών*, και *επιμερισμένη διαχείριση*. Στον ίδιο λόγο οφείλεται και η ευρύτερη, σε σχέση με τους άλλους πίνακες, ποσοτική υπεροχή των ΕΘΜ ΕΠΙΘ έναντι των ΕΘΜ ΟΥΣ.

4 Το Πρόγραμμα Πλαίσιο ΕΑ & Ε Επιτροπή/Συμβούλιο, 2006, σελ. 93/14,9%				ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ			ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ	
Συνολικό πλήθος μετοχών:		794		ΣΥΝΟΛΟ:	261	ΣΥΝΟΛΟ:	533	
Πλήθος μετοχών ανά σελίδα:		8,54		ΕΕνεστ1:	48	ΠΕνεστ:	347	
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ				ΕΕνεστ2:	142			
	Λειτουργική	Ορολογική	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΕνεστ3:	70			
Τυπική	210	14	224	ΕΑορΑ:	1	ΠΑορ:	7	
Άτυπη	508	62	570	ΕΑορΒ:	0	ΠΠΑρ:	179	
ΣΥΝΟΛΟ	718	76	794	ΕΠΑρ:	∅			
							ΕΘΜ ΕΠΙΘ:	325
							ΕΘΜ ΟΥΣ:	238
							ΕΘΜ ΚΑΤΗΓ:	59
							ΕρΜ:	172

5 Πράσινη Βίβλος για ασφαλή ενέργεια Επιτροπή, 2006, σελ. 31/5,0%				ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ			ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ	
Συνολικό πλήθος μετοχών:		227		ΣΥΝΟΛΟ:	64	ΣΥΝΟΛΟ:	163	
Πλήθος μετοχών ανά σελίδα:		7,32		ΕΕνεστ1:	17	ΠΕνεστ:	76	
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ				ΕΕνεστ2:	39			
	Λειτουργική	Ορολογική	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΕνεστ3:	4			
Τυπική	87	14	101	ΕΑορΑ:	4	ΠΑορ:	0	
Άτυπη	120	6	126	ΕΑορΒ:	0	ΠΠΑρ:	87	
ΣΥΝΟΛΟ	207	20	227	ΕΠΑρ:	∅			
							ΕΘΜ ΕΠΙΘ:	148
							ΕΘΜ ΟΥΣ:	31
							ΕΘΜ ΚΑΤΗΓ:	13
							ΕρΜ:	35

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Για τη σχέση άτυπων ορολογικών χρήσεων προς τυπικές ορολογικές χρήσεις, στον πίνακα αυτόν παρατηρείται ό,τι στον πίνακα 3. Εδώ υπερισχύουν ποσοτικά οι τυπικές μετοχές *διασυνδεδεμένος* και *κατανεμημένος*, στους όρους *διασυνδεδεμένο δίκτυο* και *κατανεμημένη παραγωγή*. Το φαινόμενο επιδεινώνει η μικρή έκταση του κειμένου.

6 Πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής, 2009 Επιτροπή, 2008, σελ. 47/7,6%				ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ		ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ			
Συνολικό πλήθος μετοχών:		323		ΣΥΝΟΛΟ:	92	ΣΥΝΟΛΟ:	231	ΕΘΜ ΕΠΙΘ:	142
Πλήθος μετοχών ανά σελίδα:		6,87		ΕΕνεστ1:	26	ΠΕνεστ:	98		
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΥΠΟ				ΕΕνεστ2:	40				
	Λειτουργική	Ορολογική	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΕνεστ3:	25				
Τυπική	120	18	138	ΕΑορΑ:	1	ΠΑορ:	4	ΕΘΜ ΚΑΤΗΓ:	16
Άτυπη	164	21	185	ΕΑορΒ:	0				
ΣΥΝΟΛΟ	284	39	323	ΕΠαρ:	∅	ΠΠαρ:	129	ΕρΜ:	50

7 Ίδρυση Ευρωπόλ Συμβούλιο, 2009, σελ. 72/11,6%				ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ		ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ			
Συνολικό πλήθος μετοχών:		890		ΣΥΝΟΛΟ:	255	ΣΥΝΟΛΟ:	(480) 635	ΕΘΜ ΕΠΙΘ:	305
Πλήθος μετοχών ανά σελίδα:		12,36		ΕΕνεστ1:	11	ΠΕνεστ:	144		
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ				ΕΕνεστ2:	102				
	Λειτουργική	Ορολογική	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΕνεστ3:	141				
Τυπική	283	(31) 186	(314) 469	ΕΑορΑ:	1	ΠΑορ:	17	ΕΘΜ ΚΑΤΗΓ:	32
Άτυπη	392	29	421	ΕΑορΒ:	0				
ΣΥΝΟΛΟ	675	(60) 215	890	ΕΠαρ:	∅	ΠΠαρ:	(319) 474	ΕρΜ:	54

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Λόγω του αντικειμένου που διαλαμβάνεται στο κείμενο αυτό, κατέχει δεσπόζουσα θέση η λέξη «δεδομένα». Η ίδια η λέξη *δεδομένα* δεν θεωρήθηκε όρος αλλά αποτελεί μέρος σύμπλοκων όρων, όπως *υπόθεμα δεδομένων, αρχεία δεδομένων, αρχεία δεδομένων εργασίας, προσωπικά δεδομένα, υποκείμενο των δεδομένων* και άλλους, με 155 εμφανίσεις (ο αριθμός 155 δεν περιλαμβάνει τις εμφανίσεις της λέξης *δεδομένα* σε λειτουργική χρήση, που είναι εξαιρετικά πολυάριθμες). Στον πίνακα, στις οικείες θέσεις, δίδονται με μικρά γράμματα σε παρένθεση τα αριθμητικά δεδομένα που θα προκύψουν σε περίπτωση που η λέξη αυτή απομονωθεί ή δεν θεωρηθεί μετοχή. Στην περίπτωση αυτή παρατηρείται προσέγγιση των αναλογιών μεταξύ των αριθμητικών στοιχείων του πίνακα προς τις αντίστοιχες αναλογίες των άλλων πινάκων.

8 Ψήφισμα Α4-0320/96, ΠΟΕ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, έτος 1996, σελ. 19				ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ		ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ			
Συνολικό πλήθος μετοχών:		152		ΣΥΝΟΛΟ:	67	ΣΥΝΟΛΟ:	85	ΕΘΜ ΕΠΙΘ:	81
Πλήθος μετοχών ανά σελίδα:		8,00		ΕΕνεστ1:	28	ΠΕνεστ:	49		
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ				ΕΕνεστ2:	29				
	Λειτουργική	Ορολογική	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΕνεστ3:	10				
Τυπική	68	4	72	ΕΑορΑ:	0	ΠΑορ:	1	ΕΘΜ ΚΑΤΗΓ:	2
Άτυπη	40	40	80	ΕΑορΒ:	0				
ΣΥΝΟΛΟ	108	44	152	ΕΠαρ:	∅	ΠΠαρ:	35	ΕρΜ:	32

9 Ψήφισμα Ρ6_ΤΑ(2006)0123, Γύρος Ντόχα Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2006, σελ. 18/2,9%				ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ		ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ			
Συνολικό πλήθος μετοχών:		186		ΣΥΝΟΛΟ:	83	ΣΥΝΟΛΟ:	103	ΕΘΜ ΕΠΙΘ:	89
Πλήθος μετοχών ανά σελίδα:		10,33		ΕΕνεστ1:	47	ΠΕνεστ:	55		
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ				ΕΕνεστ2:	14				
	Λειτουργική	Ορολογική	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΕνεστ3:	22				
Τυπική	76	15	91	ΕΑορΑ:	0	ΠΑορ:	1	ΕΘΜ ΚΑΤΗΓ:	6
Άτυπη	65	30	95	ΕΑορΒ:	0				
ΣΥΝΟΛΟ	141	45	186	ΕΠαρ:	∅	ΠΠαρ:	47	ΕρΜ:	54

10 Συνεκδικαζόμενες αποφάσεις C 261/07 και C-299/07 Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, 2009, σελ. 21/3,4%				ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ			ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ	
Συνολικό πλήθος μετοχών:		218		ΣΥΝΟΛΟ:	81	ΣΥΝΟΛΟ:	137	ΕΘΜ ΕΠΙΘ: 95
Πλήθος μετοχών ανά σελίδα:		10,38		ΕΕνεστ1:	5	ΠΕνεστ:	94	
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ				ΕΕνεστ2:	4			
	Λειτουργική	Ορολογική	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΕνεστ3:	71			
Τυπική	44	0	44	ΕΑορΑ:	1	ΠΑορ:	3	ΕΘΜ ΚΑΤΗΓ: 4
Άτυπη	122	52	174	ΕΑορΒ:	0	ΠΠΑρ:	40	ΕρΜ: 27
ΣΥΝΟΛΟ	166	52	218	ΕΠΑρ:	∅			

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η τιμή 0 για την τυπική ορολογική χρήση οφείλεται σε σύμπτωση, που γίνεται πιθανότερη σε περίπτωση κειμένου με μικρή έκταση. Λόγω του θέματος της απόφασης, εκεί επικρατούν ποσοτικά όροι όπως *συνοδευόμενη με δώρα προσφορά, αιτούν δικαστήριο*, κ.λπ.

11 Πρόγραμμα για την Ευρώπη ΕΟΚΕ, 2009, σελ. 38/6,1%				ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ			ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ	
Συνολικό πλήθος μετοχών:		204		ΣΥΝΟΛΟ:	64	ΣΥΝΟΛΟ:	140	ΕΘΜ ΕΠΙΘ: 121
Πλήθος μετοχών ανά σελίδα:		5,37		ΕΕνεστ1:	19	ΠΕνεστ:	52	
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ				ΕΕνεστ2:	34			
	Λειτουργική	Ορολογική	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΕνεστ3:	11			
Τυπική	88	19	107	ΕΑορΑ:	0	ΠΑορ:	0	ΕΘΜ ΚΑΤΗΓ: 13
Άτυπη	79	18	97	ΕΑορΒ:	0	ΠΠΑρ:	88	ΕρΜ: 25
ΣΥΝΟΛΟ	167	37	204	ΕΠΑρ:	∅			

12 Λευκή Βίβλος, Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση Επιτροπή των Περιφερειών 2009, σελ. 48/7,7%				ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ			ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ	
Συνολικό πλήθος μετοχών:		260		ΣΥΝΟΛΟ:	94	ΣΥΝΟΛΟ:	166	ΕΘΜ ΕΠΙΘ: 144
Πλήθος μετοχών ανά σελίδα:		5,42		ΕΕνεστ1:	35	ΠΕνεστ:	62	
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ				ΕΕνεστ2:	45			
	Λειτουργική	Ορολογική	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΕνεστ3:	14			
Τυπική	125	7	132	ΕΑορΑ:	0	ΠΑορ:	3	ΕΘΜ ΚΑΤΗΓ: 16
Άτυπη	113	15	128	ΕΑορΒ:	0	ΠΠΑρ:	101	ΕρΜ: 35
ΣΥΝΟΛΟ	238	22	260	ΕΠΑρ:	∅			

Συγκεντρωτικά για όλα τα Όργανα/κείμενα Σελίδες 622/100,0%				ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ			ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ	
Συνολικό πλήθος μετοχών:		5 047		ΣΥΝΟΛΟ:	1 592	ΣΥΝΟΛΟ:	3 455	ΕΘΜ ΕΠΙΘ: 2 322
Πλήθος μετοχών ανά σελίδα:		8,11		ΕΕνεστ1:	281	ΠΕνεστ:	1 505	
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΡΗΣΗ				ΕΕνεστ2:	656			
	Λειτουργική	Ορολογική	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΕνεστ3:	643			
Τυπική	1 415	404	1 819	ΕΑορΑ:	12	ΠΑορ:	130	ΕΘΜ ΚΑΤΗΓ: 378
Άτυπη	2 498	730	3 228	ΕΑορΒ:	0	ΠΠΑρ:	1 820	ΕρΜ: 578
ΣΥΝΟΛΟ	3 913	1 134	5 047	ΕΠΑρ:	∅			

5 Ενδείξεις συναγόμενες από τους πίνακες

5.1 Πλήθος μετοχών ανά σελίδα

Αν και, λόγω του μικρού πλήθους τους, η αντιπροσωπευτικότητα των δειγμάτων θα μπορούσε να αμφισβητηθεί, στο πλήθος μετοχών ανά σελίδα διακρίνεται κάποια τάση

ομοιομορφίας για κάθε όργανο. Έτσι, παρατηρείται: αυξημένο πλήθος για το Δικαστήριο (10,38), που βασίμως θα μπορούσε να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικό πάγιας τάσης στο όργανο αυτό· χαμηλό για τις ΕΟΚΕ και ΕΠ (5,37 έως 5,42)· ενδιάμεσο και αρκετά σταθερό για Επιτροπή/Συμβούλιο (6,87 έως 8,54).

Όσον αφορά το πλήθος μετοχών ανά σελίδα, στα κείμενα αριθ. 1, αριθ. 3, αριθ. 5 και αριθ. 7, παρατηρήθηκε η σημαντική επιρροή που μπορεί να έχουν στα αριθμητικά δεδομένα λίγοι συγκεκριμένοι όροι λόγω της υψηλής συχνότητας παρουσίας τους. Θα μπορούσε να γίνει λόγος για κάποια πολωτική τάση γύρω από αυτούς τους όρους! Σχετικές λεπτομέρειες και εξηγήσεις δίδονται στις σημειώσεις κάτω από τους αντίστοιχους πίνακες. Πρόκειται για φαινόμενο, που μάλλον χαρακτηρίζει την ευρεία πλειονότητα κειμένων (νομοθετικών, διοικητικών, προτύπων), με εξειδικευμένο αντικείμενο (θέμα). Για να φανεί καλύτερα η επιρροή αυτή, στους πίνακες των κειμένων αριθ. 1 και αριθ. 7 δίδονται ειδικά, ξεχωριστά, αριθμητικά δεδομένα.

Επίσης, για τα κείμενα Επιτροπής/Συμβουλίου, δεν διαφαίνεται επιρροή του πλήθους σελίδων στο πλήθος μετοχών ανά σελίδα, οφειλόμενη, π.χ., στη δομή των κειμένων (Αιτιολογικό, Διατακτικό, Παραρτήματα).

5.2 Γραμματική τυπολογία

Σε όλα τα κείμενα, απολύτως οι μετοχές ΕΕνεστ1 είναι πολύ λίγες, αν και «αναγνωρίζονται» από τη γραμματική. Ταυτοχρόνως η συχνότητα εμφάνισής τους είναι κατά πολύ μικρότερη από την αντίστοιχη των τύπων ΕΕνεστ2 και ΕΕνεστ3. Επίσης, παρατηρήθηκε ότι, στα περισσότερα από τα κείμενα που εξετάστηκαν, ορισμένες μετοχές χρησιμοποιούνται με κάποιο τυποποιημένο τρόπο, σαν πάγιο δομικό τους στοιχείο. Πρόκειται για τις μετοχές *έχοντας υπόψη, λαμβάνοντας υπόψη και εκτιμώντας*. Το φαινόμενο αυτό είναι γενικότερο, και ισχύει για σημαντικότατο ποσοστό ΚΟΕΕ. Μάλιστα είναι εντυπωσιακό πως στα κείμενα αριθ. 8, αριθ. 9 και αριθ. 10 του πίνακα 2 οι τύποι αυτοί απαντούν 20 φορές στις 28, 35 φορές στις 47 και 2 φορές στις 5 αντιστοίχως.

Για τις μετοχές ΕΕνεστ2 και ΕΕνεστ3, που δεν «αναγνωρίζονται», παρατηρείται πως σημαντικό ποσοστό τους είναι ΕΘΜ ΟΥΣ. Σχετικά παραδείγματα: *περιβάλλον, ενδιαφέρον, καθήκον, συμφέρον, ιθύνων, παράγων, συμμετέχων (ΕΕνεστ2), ή προσόν, συνιστώσα, παρών, αιτών (ΕΕνεστ 3)*.

Οι μετοχές ΕΑορΑ, όπως - π.χ. - *διαρρεύσαντος, συμβάντα*, απαντήθηκαν σπανίως, και ο αριθμός 12 του συγκεντρωτικού πίνακα βασικά οφείλεται σε επαναλήψεις.

Μετοχή ΕΑορΒ δεν βρέθηκε στα κείμενα που εξετάστηκαν.

Για την παθητική φωνή, είναι εμφανής η γενικευμένη ποσοτική υπεροχή της χρήσης της παθητικής μετοχής σε σχέση με τη χρήση της ενεργητικής μετοχής. Όσον αφορά τους χρόνους, επισημαίνεται ότι ποσοτικά η παρουσία μετοχών ΠΕνεστ δεν υπολείπεται πολύ από την τυπική μετοχή ΠΠαρ, με χρήση τόσο λειτουργική, όσο και ορολογική.

Επίσης, παρουσιάζει ενδιαφέρον το γεγονός πως επιβιώνει η μετοχή ΠΑορ. Μερικά παραδείγματα τύπων που συναντήσαμε είναι: *βεβαιωθείσα (απαίτηση)*, *επιτευχθέντα (αποτελέσματα) επιλεγέντες (!) (στόχοι)*, *καταβληθέντα (ποσά)*, *προηγηθέντα (έτη)* και πολλά άλλα.

Στο σημείο αυτό αξίζει να επισημανθεί η παρουσία αρχαιοπρεπών τύπων με συχνότητα αξιόλογη για την περίπτωση. Π.χ. είδαμε τις μετοχές *εκτεταμένος*, *ανιούσα (προσέγγιση)*, *πεπερασμένος*, *συνδεδεμένος*, *μεμονωμένος*, *διασυνδεδεμένος*, *διατιθέμενος*, *ενδεδειγμένος*, *εγχειριζόμενο (στον υπόλογο)*, *υφιστάμενος και αρκετές άλλες*, αλλά και, συχνά, το φαινόμενο της μετάπτωσης του τόνου στις μετοχές του ΠΕνεστ, όπως στις περιπτώσεις: *τηρουμένων (των βασικών γραμμών)*, *συμπεριλαμβανομένων*, *εξαιρουμένων*, *διαχωριζομένων (πιστώσεων)*, και πολλές άλλες.

5.3 Τυπική και άτυπη χρήση

Τα συμπεράσματα σχετικά με την τυπική και την άτυπη χρήση της μετοχής, όπως ορίζονται οι έννοιες αυτές στην παράγραφο 2.2., αποτελούν ουσιώδες σημείο αυτής της εργασίας.

Συγκεντρωτικά, ποσοτικώς η άτυπη χρήση υπερέχει κατά πολύ της τυπικής. Η ομόροπη υπεροχή που παρατηρείται και στα συγκεκριμένα κείμενα έχει πολύ λίγες εξαιρέσεις, όπου μάλιστα η αρνητική διαφορά είναι πολύ περιορισμένη.

Αυτό σημαίνει σαφώς ότι στα κείμενα που μελετήσαμε, χωρίς καμία αμφιβολία, γίνεται άτυπα χρήση μετοχών που δεν προβλέπονται επίσημα.

Η χρήση αυτή αντιπροσωπεύεται ευρύτατα τόσο σε χρόνους και φωνές όσο και σε λειτουργική ή ορολογική αποστολή. Π. χ. σταχυολογούμε: *ισχυόντων κανόνων*, *προσφέρων*, *αθετών δικαιούχος*, *επόμενη συνεδρίαση*, *προαναφερόμενη προθεσμία*, *εφεξής καλούμενων*, *ανακτηθέντα ποσά*, *ακυρωθέντα κονδύλια*, *εγκεκριμένη πίστωση*.

5.4 Συντακτική λειτουργία

Από άποψη συντακτική, ποσοτικά υπερέχουν με μεγάλη διαφορά οι ΕΘΜ. Εμφανίζονται ως επιθετικοί προσδιορισμοί, κατηγορούμενα ή κατηγορηματικοί προσδιορισμοί, δηλαδή ουσιαστικά με ρόλους παραπλήσιους. Γραμματικώς μπορεί να πρόκειται για μετοχές οποιουδήποτε χρόνου και φωνής, πλην του ΕΕνεστ1.

Τις περισσότερες φορές οι επιθετικές μετοχές που εμφανίζονται ως ουσιαστικά είναι «καθιερωμένα» ουσιαστικά, όπως π.χ. ο *εμπορευόμενος*, ο *εργαζόμενος*, τα *περιεχόμενα*, το

προϊόν και λιγότερο συχνά καλύπτουν «αυθόρμητα» ανάγκη του κειμένου, όπως π.χ. «δεσμεύεται ... το πρόσωπο στο οποίο έχουν μεταβιβασθεί τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του προηγούμενου», «Θα προσφέρει ... πρόσθετη κοινοτική χρηματοδοτική στήριξη στους συμμετέχοντες που συγκεντρώνουν ...».

Ακριβώς η πρώτη κατηγορία αυτών των μετοχών απαντά ως επί το πλείστον σαν συνθετικό όρων, γι' αυτό και στους πίνακες, με λίγες εξαιρέσεις, η κατηγορία ΕΘΜ ΟΥΣ πλησιάζει πολύ ή και υπερβαίνει αριθμητικά τις μετοχές με ορολογική χρήση.

Σε όλα τα κείμενα οι ΕρΜ υπολείπονται ποσοτικά των άλλων. Οι μετοχές αυτές βασικά είναι: οι μετοχές ΕΕνεστ1, π. χ. τα περίφημα *εκτιμώντας* και *έχοντας* υπόψη στις αιτιολογικές σκέψεις και στα σημεία αναφοράς των ΚΟΕΕ, και άλλες όπως *θεωρώντας*, *γνωρίζοντας*, *συσπειρώνοντας*, *προτείνοντας*, *διασφαλίζοντας*, *ακολουθώντας*, *καθιστώντας*, *προωθώντας*. Όσες από τις άλλες απαντούν ως απόλυτες επιρρηματικές μετοχές, π.χ. *(συμ)περιλαμβανομένων*, *εξαιρουμένων*, *δεδομένης της κατάστασης ...*, που γραμματικώς συνήθως είναι μετοχές ΠΕνεστ ή ΠΠαρ.

Δυστυχώς, η ιδέα να δοθούν στους πίνακες συνδυασμένα στοιχεία για χρόνο/συντακτική θέση, που θα ήταν απολύτως εφικτό, απορρίφθηκε χωρίς συζήτηση λόγω διαθέσιμου χώρου.

5.5 Λειτουργική και ορολογική χρήση

Η εργασία έδειξε πως δεν θα είχε νόημα η λεπτομερής ενασχόληση με ορολογία, από κάθε άποψη, αλλά και για την παράμετρο μετοχές, απευθείας στα κείμενα που εξετάστηκαν. Θα ήταν προτιμότερη η χρήση γλωσσαρίων, όπως έκαναν οι ΚΒ-ΣΦ.

Πάντως στους πίνακες διαπιστώνεται πως ποσοτικά η ορολογική χρήση τυπικών και άτυπων μετοχών υπολείπεται της λειτουργικής, άλλοτε λιγότερο και άλλοτε περισσότερο, αλλά σε όλα τα κείμενα. Αυτό πρέπει μάλλον να θεωρηθεί αναμενόμενο σε πολιτικά/διοικητικά κείμενα, καθένα από τα οποία εστιάζει σε συγκεκριμένο θέμα.

Επίσης έχει ενδιαφέρον η γενική υπεροχή της άτυπης ορολογικής χρήσης σε σχέση με την τυπική ορολογική χρήση, με τρεις σημαντικές εξαιρέσεις: τα κείμενα αριθ. 3, αριθ. 5 και αριθ. 7. Αξίζει ακόμη να παρατηρηθεί πως στην περίπτωση του κειμένου αριθ. 1 η υπεροχή αυτή είναι αφύσικη. Οι ιδιομορφίες αυτών των κειμένων εξηγούνται στις σημειώσεις που συνοδεύουν τους αντίστοιχους πίνακες.

6 Συμπεράσματα

Στην εργασία των ΚΒ-ΣΦ, που έδωσε έναυσμα για να ακολουθήσει η παρούσα εργασία, η στόχευση ήταν συγκεντρωμένη. Εδώ, με εφαρμογή της ίδιας, πολύτιμης για μας βάσης,

επιχειρήθηκε η εξαγωγή μακροσκοπικών συμπερασμάτων σε «ανοικτό» πεδίο. Για το λόγο αυτό η εργασία μας απέδωσε ενδείξεις και τάσεις.

Από τη συχνότητα εμφάνισης των μετοχών στα κοινοτικά κείμενα προκύπτει ότι και ο λόγος των οργάνων της ΕΕ, όπως ο επιστημονικός λόγος, έχει ανάγκη τη μετοχή· τουλάχιστον είναι βέβαιο ότι τη χρησιμοποιεί στην πράξη. Και «*μια γραμματική της νέας ελληνικής, ως γένους, πρέπει να καλύπτει ικανοποιητικά και όλα τα είδη της, δηλαδή όχι μόνο τη ΓΝΕ (γενική νέα ελληνική), αλλά και τις ΕΓ (ειδικές γλώσσες) όλων των ΘΠ (θεματικών πεδίων)*» [5].

Συνιστούμε, συνεπώς, συστηματικότερη κάλυψη όλων των τύπων των μετοχών που προαναφέραμε από τα εγχειρίδια γραμματικής της ΝΕ - και, ευτυχώς, βλέπουμε ότι υπάρχει τέτοια τάση, π.χ. στη νέα σχολική γραμματική που πρόκειται να αντικαταστήσει στο Γυμνάσιο τη γραμματική Τριανταφυλλίδη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- [1] Αγγελίδης, Τ., «Περί μετοχών και άλλων συναφών τινων», στο *Μεταφράζοντας (Περιοδική έκδοση των ελλήνων μεταφραστών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής)*, Δεκέμβριος 2007, σ. 4-7
- [2] Βλ. π.χ. Holton D., Mackridge P., Φιλιππάκη-Warburton E., *Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1998, § 1.7, σ. 234
- [3] Όπ. προηγ., §1.8.2.1, σ. 236
- [4] Τριανταφυλλίδης Μ., *Νεοελληνική Γραμματική (της Δημοτικής)*, Ανατύπωση της έκδοσης του ΟΕΣΒ (1941) με διορθώσεις, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη, 1988, §§ 976-980, σσ. 375-376.
- [5] Βαλεοντής Κ., Φραγκόπουλος Σ., *Η χρήση της μετοχής των ρημάτων της Νεοελληνικής στην οροδοσία/ονοματοδοσία των ειδικών θεματικών πεδίων*, Πρακτικά 5^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» (Λευκωσία, Κύπρος, 13-15 Νοεμβρίου 2005) (σε ηλεκτρονική μορφή)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγγελίδης, Τ., «Περί μετοχών και άλλων συναφών τινων», στο *Μεταφράζοντας (Περιοδική έκδοση των ελλήνων μεταφραστών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής)*, Δεκέμβριος 2007

Βαλεοντής Κ., *Η διάκριση της ορολογικής και της λειτουργικής χρήσης της μετοχής* (σε ηλεκτρονική μορφή)

Βαλεοντής Κ., *Μέτρηση της σχέσης έκτασης μεταξύ ελληνικού μεταφράσματος και αγγλικού πρωτοτύπου σε ελληνικές μεταφράσεις ευρωπαϊκών προτύπων*, 2η Συνάντηση Ελληνόφωνων Μεταφρασιολόγων «Η Μεταφρασεολογική έρευνα και η μεταφραστική πρακτική στον ελληνόφωνο χώρο», (Θεσσαλονίκη 7, 8 και 9 Μαΐου 2008, Κεντρική Βιβλιοθήκη Α.Π.Θ.)

Βαλεοντής Κ., Φραγκόπουλος Σ., *Η χρήση της μετοχής των ρημάτων της Νεοελληνικής στην οροδοσία/ονοματοδοσία των ειδικών θεματικών πεδίων*, Πρακτικά 5^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» (Λευκωσία, Κύπρος, 13-15 Νοεμβρίου 2005) (σε ηλεκτρονική μορφή)

Μπαμπινιώτης Γ., *Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας*, Κέντρο Λεξικολογίας ΕΠΕ, Αθήνα, 1998

Κλαίρης Χ., Μπαμπινιώτης Γ., *Γραμματική της Νέας Ελληνικής*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2005

Mackridge P., *Η Νεοελληνική Γλώσσα*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1987

Τζεβελέκου Μ., Κάντζου Β., Σταμούλη Σ., *Βασική Γραμματική της Ελληνικής*, Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων 2005-2007, Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου, Ε.Κ. Αθηνά, <http://www.ilsr.gr/grammatiki.html>

Τριανταφυλλίδης Μ., *Νεοελληνική Γραμματική (Αναπροσαρμογή)*, ΟΕΔΒ, Αθήνα, 1998

Τριανταφυλλίδης Μ., *Νεοελληνική Γραμματική (της Δημοτικής), Ανατύπωση της έκδοσης του ΟΕΣΒ (1941) με διορθώσεις*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη, 1988

Τσοπανάκης Α., *Νεοελληνική Γραμματική*, 2η έκδοση, Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη ΑΕ, Θεσσαλονίκη, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Ι.Δ. Κολλάρου και Σίας Α.Ε, Αθήνα, 1994

Χατζησαββίδης Σ., Χατζησαββίδου Α., *Γραμματική Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου*, ΟΕΔΒ (πρόκειται να αντικαταστήσει τη σχολική γραμματική του Τριανταφυλλίδη και είναι προς το παρόν διαθέσιμη σε ηλεκτρονική μορφή: <http://ri-schools.sch.gr/gymnasio/>)

Holton D., Mackridge P., Φιλιππάκη-Warburton E., *Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1998

Μιχάλης Καλλέργης

Μεταφραστής στη Μεταφραστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Commission européenne, rue de Genève 6, 7/25, B-1049 Bruxelles, BELGIQUE
michael.kallergis@ce.europa.eu

Μαριζέτα Γεωργουλέα

Μεταφράστρια στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
CESE, rue de Trèves 74, TRE 6012, B-1040 Bruxelles, BELGIQUE
mariazoe.georgoulea@eesc.europa.eu